

Sommarhalvåret är de mer eller mindre lyckade utomhusprojektens tid. För den som färdas omkring och söker bildupplevelser kan en bestigning av askberget vid Kvarntorp utanför Kumla rent bokstavligt vara en höjdare.

Benämningen SSAB det vill säga Svenskt Stål Aktiebolag är väl allom bekant. Förkortningen SSAB stod emellertid från 1941 fram till 1966 för något helt annat, nämligen Svenska Skifferolje Aktiebolaget. Det var en inhemsk oljeutvinningsindustri som uppstod för att kompensera den import som omöjliggjordes av andra världskriget. Mitt på Närkeslätten söder om Kumla vid Kvarntorp började man i dagbrott bryta oljeskiffer för att raffinera den till olja. Skifferaskan som blev kvar efter utvinningen lades upp i en hög. Med åren blev denna askhögen Sveriges största industriminne, ett 350 miljoner kubikmeter stort berg som reser sig 110 meter över den omgivande slätten. Oljerester i berget självantänder då och då och det brinner ständigt på många ställen djupt inne i högen. Svavel - och oljedunster puffar ut med vit rök på avhysta områden som är för heta att uppehålla sig på. Det känns verkligen som att befinna sig på en vulkan när man går omkring på den rostbruna askan. Oljeutvinningsindustrin var en sannskyldig miljökatastrof på sin tid. Detta, tillsammans med det skralliga ekonomiska utfallet stoppade verksamheten. Sakta men säkert tar naturen igen vad som förlorats. I dag täcker magert gräs stora delar av berget och slyn har börjat vandra upp för sluttningarna.

I de vattenfyllda dagbrotten har man planterat in ädelfisk till glädje för fiskeentusiaster och högst upp på det konstgjorda Heklafjället har man inrättat en skulpturpark. Projektet som kallas "Konst på hög" presenterar arbeten av några av våra mest kända svenska skulptörer. Som t.ex Leif Bolter, Pål Svensson, Ebba Matz och Rickard Brixell. Årets nytillskott utgörs av en kyrka i sträckmetall utförd av Kent Karlsson. Den som har upplevt "konstvägen" i Västerbotten känner igen stuket från den spegelkyrka han uppförde där och betitlade "Hägring". Lenny Clarhäll har med bl.a. Ådalsmonumentet i Lunde, och Snäckan utanför Göteborgsoperan visar ett antal "Malanganer" några slags jätteinsekter i svetsat corténstål som tar sig fram ner över sluttningen. Västerbottningen Mats Caldeborg har på en ställning av galvade tvåtumsrör över en brant satt ut sju gjutna figurer som sitter ihopkrupna likt medeltida kyrkliga fasadskulpturer och skådar ut över landskapet. Allihopa sitter de och håller för näsan och munnen. Inte utan orsak, de är nämligen placerade över ett hett och pyrande område. Oljerök och svaveldunster sveper runt figurerna där de sitter. Surt vatten åter sig igenom galvaniseringarna och korroderar materialet. Form och gestaltning korresponderar kongenialt med verkets placering. Måhända en sinnebild av människans framtid? En bit ner efter kullens sida, likt ett jättestort fågelbad i gjutjärn står Ulf Rollofs "Bröstkål" och samlar på sig regnvatten. Undersidan är formad som hängande juver. En bit längre bort står en märklig skapelse av Torgny Larsson som ser ut som ett UFO. Det är en koncentrator i rostfritt polerat stål som speglar himlen. När man stiger in i den tappar man kontakten med horisonten. En lätt hisnande upplevelse. Göteborgaren Claes Hake arbetar gärna med kluvna eller utsågade råa former som på ett raffinerat sätt ställs eller förskjuts mot varandra. I Kvarntorp är han representerad med en "Port" i grå Bohusgranit. På tal om portar, många konstnärer är representerade med byggnader som exempelvis James Bates med en "Bunker", Eva Löfdahl med ett litet villaområde där byggnaderna saknar tak. I det läget är det naturligtvis bra att ha "Tur med vädret" som hennes verk heter. Olle Medin har byggt en ark som strandat på sluttningen. Den fungerar även som utställningslokal för tillfälliga utställningar. Den allra märkligaste byggnaden står emellertid Ulla Viotti för. Det är en öppen tegelstenskastal som i sig speglar himlen och som hon kallar "Energi-Magi". Form, färg och placering är utförd med utsökt känsla för platsens ande.

Det rykande Askberget i Kvarntorp är i sig en märklig plats. Med "Konst på hög" blir den något extraordinärt.

Bertil Sundstedt